

Srpski
savet
za
izbeglice

Bilten

Tema broja:

Integracija

Broj 2: septembar – novembar 2006.

- Sadržaj -

SSI aktivnosti

- ❖ Kampanja za promociju integracije
- ❖ Kampanja za promociju prava na repatrijaciju izbeglica u Republiku Hrvatsku
- ❖ Kampanja zagovaranja za donošenje Zakona o azilu Republike Srbije
- ❖ Kampanja zagovaranja za pristup pravima IRL sa Kosova i Metohije
- ❖ Istraživanja Dokumentaciono - istraživačkog centra

Tema broja

- ❖ Preporuke iz analitičkog izveštaja »Integracija kao dugoročno rešenje za izbeglice i raseljena lica u Srbiji«
- ❖ Izbeglice i integracija – autorski članak
- ❖ Iskustvo i praksa organizacija SSI

Najava događaja

- ❖ II Sednica Skupštine SSI
- ❖ Šesnaest dana aktivizma za ženska ljudska prava
- ❖ Prezentacija Srpskog saveta za izbeglice
- ❖ Podela novogodišnjih paketića

Poštovani čitaoci,

Pred vama je drugi broj Informativnog biltena Srpskog saveta za izbeglice, čija je glavna tema integracija izbeglih i raseljenih lica u Republici Srbiji.

Namera nam je da doprinesemo otvorenom dijalogu o ovom važnom pitanju, kao i da ponudimo neke od praktičnih primera iz iskustva članica SSI. Ne pretendujemo na to da obuhvatimo svu postojeću praksu na ovako malom prostoru, ali se nadamo da će naši tekstovi podstaći neposrednije kontakte među organizacijama, ustanovama i pojedincima koji se ozbiljno bave ovim problemom.

Integracija je nesumnjivo dugoročan i složen proces, koji zadire u sve aspekte života pojedinca i zajednice. Ona se dešava na sasvim ličnom planu osobe koja se odlučuje da ostane u novoj sredini, ali i na društvenom planu sredine koja prihvata svoje nove žitelje.

Stoga smatramo da integraciji treba pristupati sistemski i kroz saradnju svih relevantnih sektora - obrazovanja, zdravstva, stanovanja, zapošljavanja, kulture, kao i učešća u upravljanju i odlučivanju.

Na polju integracije izbeglica u Srbiji nesumnjivo je mnogo učinjeno, zahvaljujući svim važnim akterima, počev od Komesarijata za izbeglice i nadležnih državnih ustanova, preko nevladinog sektora do međunarodnih agencija i organizacija koje su uložile velika sredstva u integracijske programe.

To, razume se, ne znači da se taj proces ne može unaprediti, što kroz inovativne akcije i partnerstva, što kroz preispitivanje postignutog i donošenje sveobuhvatnih sistemskih rešenja u skladu s međunarodnim standardima.

Tekstovi koje donosimo usmereni su upravo ka tom cilju.

Najzad, pozivamo vas da nam svojim sugestijama i komentarima pomognete da Bilten učinimo uistinu zanimljivim i korisnim za sve koji se bave ovom tematikom.

*Sekretarijat,
Srpski savet za izbeglice*

- SSI Aktivnosti -

Tokom septembra, oktobra i novembra 2006. organizacije članice Srpskog saveta za izbeglice organizovale su niz skupova u okviru zajedničkih kampanja za promociju integracije, repatrijacije, azila i pristupa pravima interno raseljenih lica. Glavni cilj je bio da se u razgovoru sa različitim zainteresovanim pojedincima i grupama predstave i prodiskutuju analitički izveštaji SSI, te donesu zajedničke preporuke u svakoj od tematskih oblasti.

Akcije kampanje za promociju integracije

Srpski demokratski forum (SDF) 18. septembra 2006. u Beogradu organizovao okrugli sto na temu integracije izbeglica u Srbiji na kojem je Nenad Opačić iz Novosadskog humanitarnog centra javnosti predstavio draft analitičkog izveštaja o pitanjima integracije. Okruglom stolu prisustvovali su predstavnici izbegličkih udruženja i drugih ustanova civilnog sektora, Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) kao i Komesarijata za izbeglice Republike Srbije. Učesnici ove rasprave iz izbegličkih udruženja zaključili su da je integracija proces kojem država Srbija i srbijansko društvo ne pridaju dovoljno pažnje te da izbegli i raseljeni koji su se odlučili za integraciju imaju osećaj da su prepušteni sami sebi.

Foto SDF

U oktobru je Srpski savet za izbeglice priredio još jednu raspravu na ovu temu. U Zemunu je 16. oktobra 2006 Međunarodna mreža pomoći (IAN), u okviru SSI, organizovala okrugli sto na kojem su pitanja integracije diskutovali predstavnici organizacija članica SSI, poverenik za izbeglice opštine Zemun, predstavnici lokalnih izbegličkih organizacija i zemunskog Centra za socijalni rad, Nacionalne službe za zapošljavanje, te same izbeglice pojedinačno. Na okruglom stolu govorilo se o programima

Vlade Srbije za integraciju izbeglih i raseljenih, te o preprekama integraciji. Kao gorući problemi integracije identifikovani su nezaposlenost i nerešena stambena pitanja izbeglica, a rečeno je i da nemogućnost stavljanja nepokretnosti pod hipoteku najčešće onemogućuje učestvovanje u kreditnim programima koje nude institucije Vlade. Posebno je analizirana situacija u Zemunu gde se oko 50 000 izbeglih i raseljenih odlučilo za integraciju.

Foto Duško Korlat, IAN

Pančevo je 16. novembra 2006. bilo mesto u kojem se održao okrugli sto na temu integracije izbeglica u Republici Srbiji. Ovoga puta u okviru kampanje SSI diskusiju o integraciji priredila je Grupa 484 u saradnji sa opštinom Pančevo. Predstavljanje analitičkih izveštaja SSI o integraciji izbeglih i raseljenih i pristupu pravima raseljenih lica u Srbiji bilo je uvod u diskusiju učesnika okruglog stola iz nevladinog sektora (predstavnici SSI i drugih nevladinih organizacija) sa predstavnicima opštinske uprave Pančeva. Analizirani su problemi siromaštva izbeglih i raseljenih te brige o izbeglima nakon zatvaranja kolektivnih centara kao i brige o starijoj izbegličkoj populaciji, a zaključeno je da treba poboljšati

međusektorsku saradnju u rešavanju ovih pitanja.

Akcije kampanje za promociju prava na repatrijaciju izbeglica u Republiku Hrvatsku

Srpski demokratski forum je u okviru Srpskog saveta 27. oktobra 2006 u Beogradu organizovao okrugli sto na temu »Sarajevska deklaracija dve godine kasnije«. Osim predstavnika organizatora iz SDF-a i Sekretarijata SSI svoja izlaganja su imali i Milorad Pupovac, predsednik Srpskog nacionalnog vijeća u Hrvatskog, Tonči Staničić, ambasador Hrvatske u Srbiji, Trivo Indić, savetnik predsednika Srbije za odnose u regionu, i Kristijan Loda iz misije OEBS-a u Hrvatskoj. Okruglom stolu prisustvovali su i predstavnici nevladinih organizacija iz Hrvatske i Srbije kao i predstavnici državnih institucija iz obe zemlje. Kao glavni problem u sprovođenju Sarajevske deklaracije navedena je neaktivnost Vlade Srbije na sastavljanju tzv. mape puta što je po samoj Deklaraciji bila obavezna da učini. Tokom diskusije na ovom okruglom stolu od više učesnika se moglo čuti da je saradnja Hrvatske i Srbije u pitanjima povratka mnogo bolja nego u prošlosti, ali da i dalje postoje prepreke povratku prognanih u Hrvatsku, što navodi na zaključak da se mora raditi još na sprovođenju Sarajevske deklaracije kako bi se pitanja povratka što efikasnije rešila.

Foto Mediacentar

Akcije javne kampanje zagovaranja za donošenje Zakona o azilu R Srbije

U Novom Sadu su 11. oktobra 2006 SSI i Novosadski humanitarni centar organizovali okrugli sto na temu regulisanja pitanja azila u Republici Srbiji. Osim predstavnika organizacija članica okruglom stolu prisustvovali su i

aktivisti i eksperti iz nevladinog sektora kojima je Vladimir Petronijević iz Grupe 484 predstavio svoju analizu aktuelnih zakonskih rešenja azila upoređujući ih sa zahtevima Evropske unije u ovoj oblasti.

Foto NSHC

Centar za razvoj civilnog društva Protecta 18. oktobra 2006. organizovao je okrugli sto na temu »Pravo na azil u Republici Srbiji«. Niška diskusija o azilu kojoj su prisustvovali predstavnici SSI, UNHCR-a, aktivisti nevladinih organizacija kao i predstavnici opštinskih tužilaštva iz Surdulice, Vranja i Bujanovca prva je ove vrste u Jugoistočnoj Srbiji. Organizovanje raspave o azilu u ovom regionu bilo je izuzetno značajno zato što se Jugoistočna Srbija naslanja na granicu sa Bugarskom koju svake godine pređe veliki broj osoba sa konfliktnih podrčja od kojih neke mogu biti tražioci azila. Učesnici ovog okruglog stola zaključili su da je potrebno pokrenuti se s mrtve tačke što se zakonskog rešenja azila tiče, odrediti ustanovu Republike Srbije koja će biti nadležna za davanje azila (sada azil u Srbiji reguliše UNHCR) ali i upoznati širu javnost s ovim pitanjem.

Grupa 484 u okviru SSI 25. oktobra 2006. u Beogradu održala je okrugli sto na istu temu, dakle o pravu na azil u Srbiji. Beogradskoj debati o azilu, osim predstavnika SSI, prisustvovali su predstavnici iz UNHCR-a, Kancelarije za pridruživanje Evropskoj uniji Vlade Republike Srbije, Beogradskog centra za ljudska prava i Ministarstva unutrašnjih poslova Srbije. I u Beogradu, kao u Nišu, kao glavni problem navedeno je nedonošenje Zakona o azilu što je Srbija, učlanjenjem u Savet Evrope, bila obavezna da učini. Takođe, kritikovana je Vlada Srbije zbog nepokretanja javne rasprave prilikom izrade Nacrta zakona o azilu, koji po mišljenju eksperata iz Grupe 484, ne definiše koja institucija je nadležna za

pružanje azila niti kakva je procedura za pokretanje postupka.

Akcije kampanje zagovaranja za pristup pravima IRL sa Kosova i Metohije

Novosadski humanitarni centar i Srpski demokratski forum su 3. oktobra 2006. u Novom Sadu (NSHC) i u Beogradu (SDF) organizovale okrugle stolove na temu pristupa pravima interno raseljenih lica. Na ova dva okrugla stola o istoj temi odazvali su se predstavnici brojnih nevladinih organizacija zainteresovanih za prava interno raseljenih. Ovom prilikom je u oba grada javnosti predstavljen analitički izveštaj naslovljen „Raseljena lica u Srbiji - pristup pravim tokom raseljenja“, koji su u ime Srpskog saveta izradili Danilo Rakić iz Grupe 484 i Sandra Ilić iz Novosadskog humanitarnog centra.

Foto NSHC

Na beogradskom okruglom stolu o pravima interno raseljenih raspravljalo se o trenutnom bezbednosnom i političkom kontekstu na Kosovu te preprekama povratku raseljenih građana Srbije na te prostore. U Novom Sadu je, pak, naglasak stavljen na specifične probleme raseljene kosovske romske zajednice kao posebno ranjive grupe.

I Međunarodna mreža pomoći (IAN) je u prostorijama Crvenog krsta opštine Zemun 31. oktobra organizovala okrugli sto pristupu pravima interno raseljenih. Zemunskoj diskusiji odazvale su se nevladine organizacije koje se bave ovom problematikom kao i predstavnici Nacionalne službe za zapošljavanje. Na ovom okruglom stolu govorilo se o socijalno-ekonomskoj ugroženosti raseljenih lica,

teškoćama u pristupu tržištu rada i problemima u pribavljanju ličnih dokumenata.

Istraživanja Dokumentaciono - istraživačkog centra Srpskog saveta za izbeglice

U okviru programa Dokumentaciono-istraživačkog centra Srpskog saveta, Zdravo da ste i IAN pojedinačno sprovode dva istraživanja na temu integracije.

Zdravo da ste se bavi temom potencijala socijalne sredine za integraciju izbeglih i raseljenih, a ispitanici su iz redova same izbegličke i raseljeničke populacije, institucija Vlade Srbije i nevladinog sektora koji se bave pitanjima prisilnih migracija.

IAN je, pak, pažnju posvetio temi psiho-socijalnih aspekata integracije izbeglica i interno raseljenih. Ispitanici, njih 302, poreklom su iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i sa Kosova. Kao dopuna kvantitativnom delu istraživanja u periodu oktobar-novembar organizovano je i kvalitativno istraživanje u okviru koga je realizovano 6 fokus grupa sa preko 80 korisnika. Na fokus grupama moderatori su, kroz razgovor sa ispitanicima, ispitali njihov lični doživljaj integracije. Kvalitativno istraživanje IAN je sproveo u saradnji SSI organizacijama NSHC iz Novog Sada i Protecte iz Niša.

Konačni rezultati oba istraživanja biće predstavljena naučnoj i široj javnosti tokom decembra.

Foto NSHC

- Tema broja -

PREPORUKE IZ ANALITIČKOG IZVEŠTAJA SSI »INTEGRACIJA KAO DUGOROČNO REŠENJE ZA IZBEGLICE I RASELJENA LICA U SRBIJI«

U okviru kampanje o integraciji izbeglih i raseljenih Srpski savet je sačinio i analitički izveštaj na temu „Integracija kao dugoročno rešenje za izbeglice i raseljena lica u Srbiji“. Autori izveštaja su: Danijela Korać Mandić i Nenad Opačić iz NSHC-a, Bojana Škorc i Danica Ćirić iz Zdravo da ste, Siniša Volarević iz Grupe 484 i Nada Muždeka iz IAN-a.

U izveštaju se posebno analiziraju pitanja državljanstva, ličnih dokumenata, smeštaja, imovine, zaposlenja, socijalne zaštite, penzija, zdravstvene zaštite i obrazovanja izbeglih i interno raseljenih. Kroz ovu analizu kao i kroz konsultacije na održanim okruglim stolovima, identifikovane su četiri šire oblasti koje bi trebalo dalje unapređivati kako bi se pospešila održiva integracija izbeglica i raseljenih u Srbiji: zakonodavni okvir, mogućnosti unapređenja dosadašnjih programa i postignuća, učešće izbeglica i raseljenih u neposrednom rešavanju problema i pristup relevantnim informacijama.

Lista preporuka koju ovde prenosimo, razume se, nije ni potpuna ni konačna. Srpski savet se nada da će one poslužiti kao podsticaj za nove ideje i konkretno delovanje. Zato sve opcije treba smatrati otvorenim a sve građane pozvanim učesnicima i akterima u zajedničkom naporu postizanja dugoročnih održivih rešenja na dobrobit svih.

1.1. Organizovati javnu raspravu o Predlogu zakona o izmenama i dopunama Zakona o izbeglicama, kako bi se došlo do optimalnog zakonodavnog rešenja. U tom smislu ne treba isključiti mogućnost donošenja posebnog zakona Republike Srbije o integraciji izbeglica iz nekadašnje Jugoslavije, zarad sveobuhvatnog i pravičnog regulisanja te problematike.

1.2. Takođe, sprovesti evaluaciju postojeće Nacionalne strategije za rešavanje problema izbeglica i raseljenih lica, kako bi se ocenila njena relevantnost danas i omogućile odgovarajuće izmene.

2.1. Kroz okvirnu zajedničku strategiju, osnažiti napore nevladinih organizacija i udruženja izbeglica za ostvarivanje realnog uticaja na Vladu Srbije, s ciljem da se pitanja izbeglištva stave na dnevni red donosilaca odluka i ubrza konkretno rešavanje problema izbeglica.

2.2. Mnogo više uključiti izbeglice iz privatnog smeštaja u programe stambenog zbrinjavanja koje sprovodi KIRS sa svojim partnerima.

2.3. Programe ekonomske integracije planirati i sprovoditi na sveobuhvatan način, uz

uključivanje lokalne zajednice i prilagođavanje svih oblika pomoći stvarnim potrebama i mogućnostima izbeglica, kako bi se postigla istinska održivost.

2.4. Osnažiti kapacitete izbeglih i raseljenih za pristupanje kreditnim i sličnim fondovima, kroz obuku, informisanje i potencijalno stvaranje „biznis inkubatora“ u sredinama gde postoji dovoljan broj zainteresovanih korisnika.

3.1. U svim opštinama u kojima boravi značajan broj izbeglica treba obezbediti mesto za predstavnike izbeglica koji bi zastupali interese ove populacije. Tom prilikom treba voditi računa i o rodnoj zastupljenosti, jer su najmanje polovina izbeglica žene.

3.2. Uz pomoć ovako izabраниh predstavnika i u saradnji sa svim relevantnim akterima u lokalnim zajednicama i na nivou centralne vlasti, temeljno identifikovati konkretne glavne probleme i potrebe, te zajednički izraditi smernice i plan za delovanje i pružanje odgovarajuće podrške i zaštite.

3.3. Formirati i podržavati interesne grupe izbeglica (uz učešće lokalnog stanovništva, u zavisnosti od interesovanja i potrebe) koje bi

radile na identifikaciji i rešavanju konkretnih problema.

3.4. U svakom pogledu unapređivati saradnju vlasti, privrede i civilnog sektora, uključujući udruženja i neformalne grupe izbeglica i raseljenih, kako bi se obezbedila najprikladnija i ekonomski održiva rešenja na planu integracije.

4.1. Polazeći od postojećih i planiranih nadležnosti za pitanja dugoročnih održivih rešenja za izbeglice i raseljene, koordinirati i unaprediti razmenu i širenje svih potrebnih informacija neophodnih za uspešno sprovođenje integracije izbeglica. Pri tome treba koristiti sva raspoloživa sredstva savremene tehnologije komunikacija, kako bi se informacija dostavljala na vreme i bila dostupna svim zainteresovanima.

4.2. Obezbediti načine i sredstva da se izbeglicama na terenu i u zabačenim mestima

obezbedi nesmetan pristup potrebnim informacijama, bilo kroz mobilne timove ili uspostavljanjem punktova sa kompjuterom, telefonom i osobom koja bi bila zadužena da informaciju dovede do krajnjeg korisnika.

4.3. Redovno organizovati okrugle stolove, javne tribine i slične skupove uz učešće izbeglica, lokalne zajednice i lokalnih medija.

4.4. Ustanoviti posebnu emisiju na nacionalnoj televiziji (RTS) koja bi se emitovala jednom nedeljno i bavila se pitanjima integracije izbeglica u Srbiji, ili u postojeće emisije ugraditi odgovarajuće segmente koje bi izbegličku problematiku postavile u glavni tok informacija.

4.5. Finansijski podržati specijalizovana glasila poput "Pravog odgovora", kako bi se objavljivala češće i lakše distribuirala do krajnjih korisnika, pre svega izbeglica.

Pojedinačni programi članica SSI – iskustvo i praksa

Proteklih godina organizacije članice SSI sprovodile su različite akcije na polju integracije izbeglica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine i raseljenih lica sa Kosova u društvo Srbije. Neke od tih akcija odvijale su se kroz neposredan rad sa izbeglicima i raseljenima, a druge se više bavile zagovaranjem prava na integraciju izbeglih i raseljenih i bile usmerene kako prema državi tako i prema društvu. Navodimo tek nekoliko ilustrativnih primera.

Novosadski humanitarni centar (NSHC) sprovodi projekat *Mreža mobilnih timova za pomoć najugroženijim izbeglicama* s ciljem pružanja psihosocijalne pomoći te uspostavljanja opštinskih mreža socijalno-humanitarnih usluga za izbeglice.

Zdravo da ste je sprovodila program UNHCR-a koji se sastojao u kreditiranju projekata izbeglih lica, a kroz redovne

aktivnosti Zdravo da ste sprovodi program psiholoških radionica sa posebno ranjivim kategorijama stanovništva, uključujući izbegle i raseljene.

Grupa 484 je u protekle dve godine radila na projektu zagovaranja prava osoba koje u procesu integracije napuštaju kolektivne centre, a PROTECTA je realizovala program tzv. alternativne berze rada za interno raseljena lica u okviru kojeg je ova organizacija vršila posredovanje u zapošljavanju raseljenih sa Kosova.

Međunarodna mreža pomoći (IAN) pruža besplatnu obuku u radu na računaru, preduzetničkim i socijalnim veštinama, a organizuje i besplatne kurseve engleskog jezika, dok Srpski demokratski forum (SDF) kao redovnu aktivnost pruža pravnu pomoć izbeglicama i raseljenim u vezi sa njihovim statusom i pravima u Republici Srbiji.

Izbeglice i integracija - autorski članak

Piše: advokat Jovo Borić

Integracija u zemlji prijema jedan je od četiri, danas poznata, načina rešavanja problema izbeglištva, pored repatrijacije, odnosno povratka u zemlju porekla, preseljenja u treće zemlje i spajanja porodica.

Od početka krize u nekadašnjoj SFRJ do danas, na prostoru Srbije organizovano je primenjivan samo model preseljenja u treće zemlje, što je rađeno preko ambasada zemalja u koje su se izbeglice selile. Drugi modeli, posebno integracija i povratak/reintegracija, odvijali su se prevashodno kroz pojedinačne aktivnosti samih izbeglica i nevladinih organizacija nego kroz organizovan nastup države u okviru dobrovoljne i slobodne odluke izbeglice.

Uzrok ovakvog stanja se nalazi na samom početku krize kada izbeglice u Srbiji nisu prihvatane na organizovan i pravno regulisan način koji je uobičajen u međunarodnoj praksi, već su mahom prepuštene same sebi i po sopstvenoj inicijativi se smestale u domaćinstva svojih rođaka i prijatelja. Takvo inicijalno prećutno prebacivanje obaveza države na rodbinu i prijatelje izbeglica, u pogledu njihovog prihvata i zbrinjavanja je, u pravilu, dovelo do poremećaja njihovih međusobnih odnosa, pa su svi ti ljudi, vrlo brzo, završili u podstanarskom statusu. Najveći broj su podstanari i danas. Manji broj ovih lica je u organizaciji države, a uz pomoć međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija, smesteni u izbegličke kampove (kolektivni centri). Zakonodavna regulativa nije postojala i tada je delimično rešena ad hoc zakonom. Taj zakon, a i kasnija praksa, sve do danas, pokazali su da se izbegličkom problemu od strane države u Srbiji nije u punoj meri pristupilo kao ozbiljnom pravnom, ekonomskom, moralnom pitanju Republike Srbije, već je ono prevashodno posmatrano kao političko, a na samom početku krize i kao humanitarno pitanje. Takav pristup izbegličkom problemu u izvesnoj meri istrajava i danas. Izbeglice su neretko upotrebljavane za političke potrebe režima koji je bio na vlasti, pa su ponekad proglašavane krivcima za sve i sva. Posle promena u Srbiji izbeglice su samo skinute sa liste »dežurnih krivaca« vlasti, ali se, suštinski, nije mnogo promenilo. Ovakav pristup je danas manje vidljiv na problemu

izbeglica jer je to pitanje od strane države umnogome marginalizovano. Međutim, taj pristup je očigledan na primeru interno raseljenih lica sa Kosova i Metohije. Osnovni fokus problema ove populacije za državu je politički, a drugi problemi se potiskuju.

Nameće se utisak da je osnovno sredstvo koje je do sada korišćeno u funkciji integracije izbeglica vreme, odnosno protok vremena. Velikim protokom vremena od početka izbeglištva i nestvaranjem institucionalnog okvira za rešavanje problema u zemlji porekla (za izbeglice) odnosno području porekla (za interno raseljena lica) dolazi do njihove faktičke, haotične, prirodne (dugotrajne) integracije u lokalnu sredinu, sa svim manjkavostima koje to sa sobom nosi. To stvara privid rešenosti ovog problema. Iz navedenog se može zaključiti da su izbeglice prepuštene sopstvenoj postepenoj asimilaciji u odsustvu primenljive državne strategije za integraciju. Koliko - toliko organizovan nastup od strane države, uz pomoć međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija, na integraciji izbeglica je vidljiv samo na onom delu ove populacije koji je tokom proteklih 15 godina smesteni u izbegličke kampove. Pokušaji u pogledu stambenog zbrinjavanja, kroz pomoć u građevinskom materijalu, dodeli materijala i građevinske parcele za izgradnju kuća, izgradnji stanova ili kupovina napuštenih seoskih kuća su samo više ili manje dobri izuzeci preduzeti od strane raznih donatora. Čak i u tim izuzecima se neretko primenjivao princip getoizacije, pa su kuće za izbeglice, u pravilu, građene na rubovima naselja. Od ovoga je jedino odstupljeno kod modela kupovine seoskih domaćinstava, što je možda primer kojim putem treba ići. Kako 90% izbeglica nije smesteni u kolektivne centre, ove mere nemaju dalekosežniji učinak na rešavanje problema njihove integracije.

Promenama u Zakonu o državljanstvu država je omogućila izbeglicama dobijanje državljanstva Srbije. Veliki broj izbeglica je proteklih godina iskoristio tu mogućnost, a jedan broj je i regulisao prebivalište kroz ukidanje izbegličkog statusa i dobijanje lične karte. Po najnovijem popisu u Srbiji ima 106.996 izbeglica, što u odnosu na brojku od

oko 700.000 krajem 1995. godine govori da je za oko 600.000 lica problem izbeglištva rešen na jedan gore pobrojanih načina, a najviše, formalno, kroz dobijanje državljanstva Srbije. Izbeglički status i državljanstvo jesu pojmovi koji se međusobno isključuju, ali potreba za integracijom ne prestaje dobijanjem državljanstva. Državljanstvo bi trebalo biti "kruna" procesa integracije izbeglice u lokalnu sredinu, kako je to, na primer, u zemljama gde se jedan broj izbeglica, kroz programe preselenja, iselio. U Srbiji je, praktično, preskočen process integracije, a državljanstvo je poslužilo kao sredstvo kojim su izbeglice izjednačane u statusu sa lokalnim stanovništvom posle čega su u rešavanju problema svrstane u pojedinačno odgovarajući socijalni i imovinski status, a u najvećem broju u kategoriju siromašnog dela stanovništva koje ima potrebu za socijalnom pomoći.

Ukoliko se ne promeni pristup države ovom problemu ne mogu se očekivati rezultati do kojih se integracijom treba doći. Iz predloga normativnog rešenja koje je država ponudila kroz Zakon o izmenama i dopunama Zakona o izbeglicama, ne bi se moglo zaključiti da je došlo do suštinske promene u pristupu ovom problemu. I dalje se pokušava da se, bez jedne sveobuhvatne analize, kroz ad hoc izmene i dopune normativno uredi, pre 15 godina, takođe ad hoc, doneti zakon.

Ozbiljan pristup problemu izbeglištva, i migracija uopšte, može se ogledati samo kroz donošenje sveobuhvatnog Zakona o azilu Republike Srbije u okviru kojega bi bilo regulisano i pitanje, potencijalnih budućih, izbeglica. Problem integracije postojećih izbeglica, kao i ljudi čija je ugroženost posledica izbeglištva, nezavisno od toga da li

su već stekli državljanstvo Srbije, potrebno je rešiti kroz posebno i sveobuhvatno normativno rešenje, koje se neće ograničiti samo na stambeno zbrinjavanje. Neophodnim se pokazuje da država tim ljudima pomogne u ostvarivanju pre rata stečenih prava u državi porekla. Tu pre svega mislimo na imovinska i stinarska prava, prava na neisplaćene penzije, prava s osnova privatizacije, prava s osnova stare devizne štednje i sl. Tokom proteklog perioda država po ovom pitanju nije pokazala dovoljno angažovanje, ili ono nije bilo delotvorno. Uz angažovanje države svakako da bi se ova stečena prava drugačije i kvalitetnije rešavala, a njihovim rešavanjem bi i osnovni preostali problemi integracije izbeglica (pre svega stambenog zbrinjavanja i zaposlenja) bili prevaziđeni mogućnošću neposrednog angažovanja samih izbeglica. Uspelo se, doduše, aktivnošću vlasti doći do ratifikacije i primene sporazuma o socijalnom osiguranju sa Hrvatskom i BiH, ali ni u toj oblasti nisu raspravljena i zaštićena sva stečena prava ovih lica. Potpisivanjem Sporazuma o sukcesiji, kao i Sarajevske deklaracije, takođe je napravljen važan korak u pravcu zaštite stečenih prava izbeglica u zemljama porekla. Do danas, međutim, nije postignut značajniji praktičan rezultat.

Ostaje da se vidi da li će najnovije aktivnosti države u opštem kontekstu priprema za pristup Evropskoj uniji doneti stvarne rezultate i omogućiti ravnopravno učešće svih zainteresovanih strana, pre svega samih izbeglica. Duboko se nadamo da je sazrela svest o obavezi donošenja sistemskih, sprovođenih i merljivih rešenja po pitanju integracije izbeglica u Srbiji.

- Najava događaja -

❖ **II Sednica Skupštine Srpskog saveta za izbeglice**

Dana 8. decembra 2006. u Medija centru održaće se druga sednica Skupštine Srpskog saveta za izbeglice

❖ **Šesnaest dana aktivizma za ženska ljudska prava**

Grupa 484 uz podršku SSI se 24. novembra uključila u akciju »Šesnaest dana aktivizma za ženska ljudska prava« koju u Srbiji koordinira Autonomni ženski centar (AŽC). Širom Srbije deliće se kratke brošure naslovljene »Vidite li nasilje nad ženama«, koju je sastavio AŽC. Intervencijom Grupe 484 i SSI u ovu brošuru biće uključen tekst o ranjivosti žena u izbeglištvu i raseljenju te citati iz rezolucija UNHCR-a protiv nasilja nad ženama prisilnim migrantkinjama.

❖ **Prezentacija analitičkih izveštaja i rada Dokumentaciono istraživačkog centra SSI**

U prostorijama Media centra u Beogradu 15. decembra 2006 u 15:00h Srpski savet za izbeglice predstaviće analitičke izveštaje izrađene u okviru kampanja o azilu, integraciji, repatrijaciji i pristupu pravima interno raseljenih lica. Takođe, javnosti će biti predstavljen i rad Dokumentaciono-istraživačkog centra SSI

❖ **Podela novogodišnjih paketića**

Radna grupa Srpskog saveta za izbeglice priprema podelu novogodišnjih paketića za posebno ugrozenu decu.

Srpski savet za izbeglice je savez šest lokalnih nevladinih organizacija koje se bave problemima izbeglica i raseljenih (Grupa 484, Zdravo da ste, Međunarodna mreža pomoći IAN, Novosadski humanitarni centar NSHC, Srpski demokratski forum SDF – Beograd, Centar za razvoj civilnog društva PROTECTA), s ciljem da ojača njihovu ulogu i uticaj u procesu pronalaženja održivih i dugoročnih rešenja za izbegla i raseljena lica u Srbiji i regionu zapadnog Balkana, kroz zajedničko zastupanje i lobiranje na nivou donosilaca odluka i javne politike.

SSI je nevladina, neprofitna organizacija čija je vizija stvaranje pravednijeg sveta za izbeglice, raseljena lica i druge ljude prisiljene da napuste svoj dom, kao i podizanje opšteg nivoa tolerancije, ravnopravnosti i napretka u društvu.

Grupa 484

Zdravo da ste

Međunarodna
mreža pomoći
IAN

Novosadski
humanitarni
centar NSHC

Srpski
demokratski
forum SDF -
Beograd

Centar za razvoj
građanskog
društva
PROTECTA